

Dorpscanon van Folsgeare

Monument “De Hoanne”

© Foto archief dorpsbelang Folsgeare

Monument “De Hoanne”

Mensen die op de fiets of met de auto van Ysbrechtum naar Nylân rijden, passeren een opvallend monument. Een monument waarbij voor iedereen niet direct duidelijk zal zijn wat betekenis en oorsprong is. Als je de moeite neemt om het beter te bekijken zie je een ijzeren sculptuur van een trotse haan op een hoge stenen sokkel. De plaquette op het monument maakt duidelijk dat het om een monument voor de gevallen tijdens de Tweede Wereldoorlog gaat. Ook in Wymbritseradeel heeft de oorlog veel slachtoffers gemaakt. Daarom vond men dat er een gedenkteken moest komen. In 1946 wordt door het gemeentebestuur een commissie aangesteld die de taak heeft de oprichting van een oorlogsmonument te realiseren om de gevallen van de Tweede Wereldoorlog uit de gemeente Wymbritseradiel te herdenken en de bevrijding levend te houden.

Het architectenbureau Goodijk en de Vries uit Sneek krijgt de opdracht. Ze komen met een ontwerp voor een gedenkteken dat bestaat uit een 10 meter hoge zuil waarop een kraaiende haan moet komen te staan met een passende tekst in de zuil. Voor de kraaiende haan wordt beeldhouwer Willem J. van der Valk uit

Dorpscanon van Folsgeare

Monument “De Hoanne”

Eelderwolde aangetrokken en voor de tekst vraagt men A.Tamminga. Om een geschikte plek te zoeken waar het monument moet komen te staan, maken burgemeester Tjaberings en beeldhouwer van der Valk per auto een rondrit door de gemeente. Het monument krijgt een plaats op de kruising van Rijksweg 43 en de Brededyk. Het staat hier tussen de dorpen Nijland, Tjalhuizum, Ijsbrechtum en Folsgeare in, aan de drukste weg in de gemeente en in een weidse omgeving.

afbeelding Tresoar

Op 5 September 1951 wordt het gedenkteken onthuld door de Commissaris der Koningin Mr. H.P. Linthorst Homan door een doek weg te nemen, waarna een plaquette in de zuil zichtbaar werd.

Hierop staat het gemeentewapen van Wymbritseradeel afgebeeld met daaronder een tekst in het Fries. Dat is de volgende:*

1940-1945
De fûle striid
tsjin fijâns wrede hân
brocht ús in nije dei
foar folk en lân

Dorpscanon van Folsgeare

Monument “De Hoanne”

Op de zuil staat een haan in een gevechtshouding als symbool van 'de drang naar vrijheid' van het Nederlandse volk en zijn bereidheid om die vrijheid tot elke prijs te verdedigen.

foto uitgeverij van der Meulen bv Sneek

Als echter de plannen voor de verdubbeling van Rijksweg 43/A7 op papier komen, heeft men een probleem met de situering van het monument. Het staat precies op de plek waar de zuidelijke baan van de A7 moet komen te liggen. Het gelijkvloerse kruispunt Brededyk/Rijksweg 43/A7 gaat verdwijnen en voor de ontsluiting van Folsgeare wil men een nieuwe weg met een viaduct over de A7 gaan aanleggen. Dit wordt de huidige Monumentwei. Voor het monument kiest men nu een plek vlakbij Tjalhuizum aan de Ingenawei en tussen de voormalige Brededyk en de nieuw aan te leggen Monumentwei.

Op de plek waar het monument komt te staan ligt een eeuwenoude terp. De terp is eind 12e eeuw verlaten na een grote overstroming. De overstroming heeft ook een groot deel van de oude Middelseedyk weggeslagen. Tijdens het graven van de nieuwe sloten langs de Monumentwei worden er op die plek nog vele beenderen en aardewerkscherven uit die periode terug gevonden. Deze plek, waar de terp ooit lag, draagt de naam “de Stuiversche Kan “ Het verhaal gaat, dat hier eertijds een herberg heeft gestaan waar men voor een stuiver een kan wijn kon krijgen. Enig bewijs hier voor is er (nog) niet.

Wel was er een herberg “Pasveer” vlakbij onder Tjalhuizum, op de kruising van de Jongedyk met de Ringweg. De paardenwei zuidelijk van de herberg is nog goed

Dorpscanon van Folsgeare

Monument “De Hoanne”

---

herkenbaar. Het oude uithangbord van de herberg is in het bezit van het Fries Scheepvaart museum in Sneek.

“de Stuiversche Kan” stie jierrenlang op de hikke oan de Ingenawei by Tsjalhuzum by de ôfslach nei Folsgeare.

Foto archief dorpsbelang

In 1972 wordt de zuil naar de nieuwe locatie verplaatst en het viaduct over de A7 krijgt de naam ‘de Stuiversche Kan’. De Monumentwei krijgt zijn naam, echter op het bord bij de afslag in Tjalhuizum staat Monumentenwei.

Sinds de onthulling in 1951 wordt bij het oorlogsmonument elk jaar op 4 Mei een herdenkingsbijeenkomst gehouden. De basisscholen “De Earste Trimen” Nijland, “Epemaskoalle” Ijsbrechtum en “De Gearrin” uit Folsgeare hebben het monument geadopteerd en per toerbeurt wordt de jaarlijkse herdenking door één van deze scholen georganiseerd.

De herdenking bestaat uit een stille tocht vanuit de drie dorpen naar het monument. De dorpsbewoners en de schoolkinderen verzamelen zich en lopen te voet, voorafgegaan door een trommelslager, vanuit hun dorp naar het monument waar ze tegelijkertijd behoren aan te komen.

Bij het monument houden vier leden van de nationale garde de erewacht. Door het muziekkorps Excelsior uit Nijland wordt koraalmuziek gespeeld tijdens de aankomst van de dorpsbewoners met als afsluiting net voor acht uur “The Last Post”

Hierna volgen om exact acht uur twee minuten stilte, wat gevolgd wordt door het met elkaar zingen van het Wilhelmus. Daarna volgt de kranslegging door een

Dorpscanon van Folsgeare

Monument “De Hoanne”

---

vertegenwoordiger van de gemeente, van dorpsbelangen, van de Oranjevereniging uit Nijland, waarna de schoolkinderen ieder een bloem neerleggen.

Eén van de kinderen leest een gedicht voor, waarna er een toespraak wordt gehouden door een vertegenwoordiger van de gemeente. De afsluiting is het gezamenlijk zingen van het Friese Volkslied.

- Vertaling tekst:

1940-1945
De felle strijd
tegen de wrede hand van de vijand
bracht ons een nieuwe dag
voor volk en land

Colofon

Tekst: Atse Bruin

Bewerking: Wytske Heida

Foto's: archief doarpsbelang, uitgever van der Meulen bv, Sneek, Tresoar

Disclaimer: Voor alle foto's geldt, dat er zorgvuldig is uitgezocht wie de eigenaar is en is toestemming gevraagd en gekregen voor gebruik in dit venster. Vensters over personen zijn geplaatst na feedback met betrokkene. Mocht er desondanks iets niet correct zijn, gelieve de redactie te informeren.